

NASİREDDİN RABGUZİ'NİN KISAS'L-ENBİYA İSİMLİ ESERİ VE ORTA ASYA TEFSİRİ'NİN DİLİ ÜZERİNE

Doç. Dr. NAİLE HACIZADE*

Türk Dilinin XI-XIV asırlar arasındaki döneminde bir çok edebi eserler yazılmıştır. Yusuf Balasagunlu'nun Kutadgu Bilig, Mahmut Kaşgarlı'nın Divanu Lugat-it-Türk, Ahmet Edip Yükneki'nin Atabetü'l-Hakaik, Ahmet Yesevi'nin Divan-ı Hikmet, Ali'nin Kıssa-i Yûsuf, Nasireddin Rabguzî'nin Kısasu'l-Enbiyâ, Seyfî Sarayı'nın Gülistan bit-Türki, Harezmi'nin Muhabbetname, Kutb'un Husrevü ve Şîrîn, Mahmut bin Ali Kerderi'nin Nehcü'l-Feradis gibi eserleri bu devrin dil özelliklerini çok güzel yansıtmaktadır. Dil eserlerinin münferit olarak ve bir-birleriyle mukayesede tetkiki tam bar dil manzarasını canlandırır ve bugünkü Türk lehcelerinin tarihi ile ilgili karanlıklara ışık tutabilir.

Bu makalede Nasireddin Rabguzî'nin Kısasu'l-Enbiyâ isimli eseri ve Orta Asya Tefsiri'nin dil mukayesesinin yapılması düşünülmüştür. Amacımız bir makale kapsamında bu eserlerin dil yakınlığını ortaya çıkarmak, farklı özelliklerini göstermektedir. Her iki eser Türkolojide bilinen, üzerine araştırmalar yapılan eserler olduğundan onlar hakkında ayrıntılı bilgiler vermemize gerek olmadığı düşüncesiyle sadece şunu yazma ihtiyacı

* Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Misafir Öğretim Üyesi.

duyuyoruz: Kısasu'l-Enbiya eserinden alıntılar Bakû yazmasından, Orta Asya Tefsiri'nden (kısa şekilde-Tefsir) olanlar ise A. K. Borovkov'un XII-XIII. asır Orta Asya Tefsiri'nin Kelime Hazinesi Kitabından verilmiştir¹. Tefsir eserinin Sen Petersburg şehri Doğu Bilimi Enstitüsünde korunan yazmasının tarafımızdan bizzat yerinde araştırıldığını da kaydetmemiz gerekir. Fikrimizce, dil tarihi ile ilgili edebi eserler üzerine yazmaya dayanmadan söz söylemek yanlış yapmaya sebep olabilir.

Tefsir ve Kısasu'l-Enbiya eserleri arasında dil bakımından yakınlık olması bir çok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Fakat bu konuda ayrıntılı bir araştırma yapılamamıştır. A. Samoiloviç'in yazdıklarına bakılacak olursa:" Ahmed Zeki Velidî tarafından Asya Müzesine verilen eski Türkçe anonim Kur'an Tefsiri'nin dili Rabguzi'nin Kısasu'l-Enbiya'sı diline nazaran birinci devre daha yakınlığı ile temayüz etmektedir. Bu eserin dili galiba Rabguzi diline muasır olsa gerekir. Bu eserin tetkiki Orta Asya Türk Dili için geçerli değil, fakat bu dille Anadolu Türkçesinin münasebetini izah için de mühimdir"². Araştırmacının bu fikri her iki eserin birbirine yakın zamanlarda yazıldığını göstermekle Tefsir dilinin Kısasu'l-Enbiya'dan daha eski olabileceğini ifade eder. Eserdeki Oğuz unsurlarının fazlalığına da dikkati çeken araştırmacının fikirleri A. K. Borovkov'un dil görüşlerine uygundur ve A. K. Borovkov bu fikir yönünü daha da genişletmiştir. Onun fikrinde, Orta Asya'da Doğu Türk veya Karahanlı lehçesi ile bir arada çok eskilerden Oğuz-Türkmen lehçesine dayanan edebi gelenek oluşagelmiştir ve Tefsir'deki Oğuz kökenli kelimelerin çokluğu da bu gelenek ile ilgilidir³.

F. Köprülü, A. Caferoğlu, E. Fazılov, G. Abdurahmanov, Ş. Şükürov, H. Zülfikar, E. Necip ve b. araştırmacılar da her iki eser arasında dil bakımından benzerlikler olduğunu göstermişler. Bu araştırmacıların ortak fikirlerinden biri de Tefsir'in Kısasu'l-Enbiya ile pek çok ortak kelimelerle yüklü bir kelime dağarcığına sahip oluşunun yanısıra Tefsir'in daha fazla eski unsurlar taşıması fikrini savunmaları.

¹ Azerbaycan İlimler Akademisi Yazma Eserler Enstitüsü, B-1460; Borovkov A. K. Leksika Sredneaziatskogo Tefsira XII-XIII vv. İzdatelstvo Vostoçnoy Literaturi, Moskova, 1963.

² Samoiloviç A. Orta Asya Edebi Dili Tarihine Dair (Ruşçadan çeviren: A. İnan), TDEA, 1940-1941, İstanbul, 1941, s. 93.

³ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 16-17.

Tefsir ve Kıyasu'l-Enbiya eserlerini birbirine yaklaştıran başlıca fonetik özellik her ikisinin “z” () grubu eserlerinden olmalarıdır. Fakat hem Tefsir’de, hem de Kıyasu'l-Enbiya’da “z” ve “y” varyantlarının da kullanıldığını görmekteyiz. A. K. Borovkov Tefsir yazmasında görülen t-d karşılanması (degül, degre, dökseler ve s.), kelime sonunda k, ğ harflerinin düşmesi (ulu, kapusun, tolu, elli ve s.), -e halinde -ka, -ge takısı yerine -a, -e takısının kullanılması (yere, aşaka ve s.) gibi fonetik özelliklerle birlikte bu özelliği de Oğuz-Türkmen edebi geleneğinin etkisi olarak değerlendirmiştir⁴.

Eserlerin ikisinde de bazı kelimelerin “f” ile verilmesi (örn.: yalavaç yerine yalafaç, yavlak yerine yaflak, yavuz yerine yafuz, suv yerine suf ve s.), onların başka bir benzer fonetik özelliği olarak dikkati çekmektedir.

Tefsir eserinden bahsederken genellikle eserin kelime hazinesi araştırma kaynağı olarak dikkate alınır. Eserin birinci kısmı (XLIX sureye kadar) Arapça Kuran-ı Kerim metninin satırlı tercümesi, sonraki kısmı ise sure ve ayetlerin biraz geniş tefsiri ve ilgili hikayelerin ilave edilmesi şeklindedir. Harfi tercüme Türk Dili sentaksına uygun olmayarak Arap cümle yapısına tabi tutulmuştur. Bazen kelimeler o kadar harfi-harfine çevrilmiştir ki, esas metne bakmadan cümlenin anlamını çıkarmak mümkün olmamaktadır. Satırlı çevirilerin sözlük özelliği taşıyan kelimeleri Türk Dili tarihinin öğrenilmesinde büyük değere sahip olduğu için A. K. Barovkov eserin kelime hazinesini sözlük şeklinde tertiplemiştir. Sözlükte her kelimenin Rusça tercümesi, örnek olarak söz birleşimi veya cümleler verilmiş, kaynak sözlük ve eserler gösterilmiştir.

Tefsir eserinin kelime hazinesini Kıyasu'l-Enbiya ile karşılaştırırken onların birbirine çok yakın olduğu dikkati çekmektedir. Tefsir sözlüğünü kelime-kelime tararsak çoğunun Kıyasu'l-Enbiyada da geçtiğini görürüz. Aşağıda başka eserlerin dilinde de rastladığımız yüzlerce kelime değil de, daha az kullanılan, Tefsir eserinin daha eski katını yansıtan kelimelerden bazıları tek tek gözden geçirilecektir:

⁴ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 12.

bezirmek - kabul etmek

Mevla-Te'ala Hunne duasın icabet kıldı, bezirledi, iktüledi (KE, 95b). Tenri Te'ala yarlıkadı men Meryemni bezirledim, körklüg bezirledim. (T, 17, 13).

V. Radlov sözlüğü'nde "beder" (R S, IV, 1620) varyantında verilmiş kelime Tefsir'de "bezerle-" (T, I27, I3), "bezerle-" (T, 298, 2I, 29b, 36, 20b, 3), "bezirle-" (T, I7, I3), varyantlarında kullanılmıştır ki, bunlardan sonuncusu Kısasu'l-Enbiya'ya uygundur.

kışmak - meyletmek, kaymak

Eğer sen bu gün Muhammadğa kıştın, kamuğ kışğaylar (KE, II8a).

Kışmadı közi takı kılmadı tağılık (T, 59, I5).

Kelime Divanu Lugat-it-Türk eserinde (MK, III, I82), V. Radlov Sözlüğü'ünde (RS, II, 835) geçmiştir.

Ala - cüzam

Ala iki türlüğ bolur, biri em alur, biri almas (KE, 99b).

Telim alalarını emledi erse ezgü boldı (T, I8 b 22).

Eserlerin her ikisinde "alalık" kelimesi de vardır. Kelime V. Radlov sözlüğü'nde (RS I, 35I) gösterilmiştir.

Arsıkmak - aldanmak

Ol cadulardın korkmadı, halayık anı görüp arsızmasun dep korkdı (KE, 48b).

Bu dünyaka arsızmasa iblis atlığ düşman anın üze erklığ bolmasa (T, I7, 3).

Yahtu

'İlm için Ademni köreyin, fehm için Nuhnı, hüküm için İbrahimni, kuvvet için Musanı, zöhd için İsanı, mehabet için Muhammad Mustafanı, amanet için Cebrâilni, bağırsak için Mika'ilni, yahtuluk için yaruk günni

köreyin desen, takı tolun aynı, yulduzlarını köreyin desen bu yigitke bakkıl, yani Ali İbn Abi Talibge bakğın (KE, II5b).

Taki kıldı aynı anın içinde yahtu (T, IO8b, I2).

A. N. Samoyloviç “yahtu”, kelimesinin açık, parlak manalarını taşıyarak Harzemi'nin Muhabbetname'sinde “yoktu”, Ali'nin Kıssa-i Yusuf'unda “yahtu” varyantında kullanıldığını göstermiştir. Araştırmacı, aynı zamanda, V. Radlov'a dayanarak (RS, III, 33, IY, I3) bu kelimenin bugünkü Türk lehçelerinden Kazan Tatarları'nın dilinde tespit edildiğini kaydederek kelimenin Muhabbetname eserinin dilinde daha fazla kullanıldığını yazmıştır⁵. A. K. Borovkov, A. N. Samoyloviç'in bu fikrine itiraz etmiş; bu kelimenin Kıpçak asıllı olmasını ispatlamak için ileri sürülmüş bir fikir olarak düşünmüştür⁶. Bizim fikrimizce, A. N. Samoyloviç'in düşüncesini bazı Türk kelimelerinin Kıpçak asıllı olmasının ispatlanmaya çalışılması şeklinde kabul etmek doğru değildir. Çünkü araştırmacı mukayese edilen kelimelerin açıklanmasından sonra aşağıdaki genellemeyi yapmıştır: “Bu iki dil yadigarında, yani “Muhabbetname” ile “Kıssa-i Yusuf”da müşterek bulduğumuz ve tetkik ettiğimiz bu kelimeler, benim fikrime göre, başlıca üç kaynağa aittir: I) İslam devrine ait Şarki Türkistan (Kaşgar) edebi Türkçecedir ki ben bunu karahani dili tesmiye ediyorum; 2-3) XIII-XIV-inci asırlarda Cuci ulusunun veya Altın Ordunun hudutları dahilinde, bilhassa bu ulusun şarki mntıkasında-Harezm'de yaşayan kıpçak ve oğuz lehçeleri. Bunlardan başka dördüncü bir kaynağın bulunduğu da anlaşılmaktadır: Bu kaynağın hangi lehçe olduğu malûm değildir; bununla beraber bu lehçenin çağatay dilinin inkişatından önce garbi Türkistanda edebi türkçenin teşekkülüne iştirak etmiş olduğunu zannettiğimiz karluk lehçesi olması muhtemeldir”⁷. Görüldüğü gibi, Kıpçak lehçesi araştırmacının kaynak olarak gösterdiği dört lehçeden biridir.

“Yahtu” kelimesi ile ilgili Kısasu'l-Enbiya eserinden verilmiş örnekte “bağırsak” (yumuşak kalpli), “yaruk” (ışık, ışıkl), “tolun” (dolu, ayın bedr halinde olması) gibi bugünkü dilimiz için arkaik Türk kökenli kelimeler de

⁵ Samoiloviç A. Gösterilen eseri, s. 83.

⁶ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 10.

⁷ Samoiloviç A. Gösterilen eseri, s. 84.

vardır ki, bunlar Tefsir eserinde de aynı anlam ve aynı fonetik kabukta kullanılmıştır (T, 88; I47; 309).

Kıyasu'l-Enbiya ve Tefsir dilinde aynı şekilde kullanılmış kelimelerden “aya” (avuç-KE, 54a; T, 44), “akru” (ağır, sakın-KE, I39a, T, 48) “evmek” (acele etmek-KE, I80a; T, 68), “evlik” (kadın, eş-KE, 2a, 45a, I64a. . ; T. 68), “evürmek” (çevirmek-KE, I6Ib; T, 69), “eğın” (omuz-KE, I58b; T, 69), “erin” (dodak-KE, Iob; T, 8I), “yarmak” (para-KE, I84a; T, 146), ma (da, de bağlacı-KE, 39b; T, 220), “sezik” (kuşku, şüphe-KE, I32b; T, 226) ve s. onlarca örnek göstermek mümkündür. Başka eserlerde de kullanılmış, bugünkü dilimizde de kullanılmakta olan kelimeleri de buraya eklersek her iki eserin dil yakınlığının ispatı olan uzun bir liste alınmış olur.

Tefsir'in dilinde kullanılmış, fakat Kıyasu'l-Enbiya'da rastlanılmayan kelimelerin varlığını da göstermemiz gerekiyor. Örneğin, “ab” (ne, ne de- T, 35), “baziç” (çatı-T, 88), “bayza” (evrak-T, 89), “baçğ” (sözleşme-T, 93), “yağlu” (yanında, yakınlığında- T, I33), “yek” (şeytan-T, I50), “omça” (gevde, beden-T, 237) vs. gibi kelimeler Kıyasu'l-Enbiya eserinde kullanılmamıştır. Bunun aksini de söylemek mümkündür. Kıyasu'l-Enbiya'da geçmiş “tuzgu” (KE, I09b- yoldan geçen hısımlara veya tanıdıklara armağan olarak çıkardıkları yemek), “kızğut” (KE, 53a- ceza, işkence; başkalarının öğüt alması için, suçu yüzünden birinin halk arasında cezaya, işkenceye uğraması), “keriş” (KE, 46b-kavga, çekiş), “igemek” (KE, 46a- inat etmek), “tetrü” (KE, 28a-işin tersine dönüşü), “yezek” (KE, I02b askerın önde giden bölüğü, öncü)⁸ ve s. gibi kelimelere Tefsir'de rastlanılmamaktadır.

Bazı kelimeler vardır ki fonetik veya semantik farklılıklarıyla dikkati çeker. “Yaşlı, ihtiyar” anlamında Kıyasü'-Enbiya eserinde “abuşka”, Tefsir eserinde “avunca” kelimesi kullanılmıştır:

Yalavaçnıkı müslümanlar ağırlayur kafırler ağırlamas, amma abuşkalıkı kamuğ dinler ağırlayur ol yoldın abuşka didiler, yalavaç dimediler (KE, 20b).

⁸ Kelimelerin anlamı M. Kaşgarlı'ya göre verilmiştir. Bak. : MK, I, 424; I, 451; I, 370; III, 255; I, 420; III, 88.

Menge oğul kayudın bolur, benim kişim kurtka turur. . . yana men avunçamen seksen yaşlık (T, I7b, 6).

A. K. Borovkov, sözlüklere esasen kelimenin “abuçka”, “avuçğa”, “afiçka”, “afiçğa”, “afinçka” varyantları olduğunu göstermiştir⁹. Kıyasu'l-Enbiya eserinde ise kelimeyi yalnız “abuşka” varyantında rastlanılır. V. V. Velyaminov-Zernov'un yayınladığı (Sen-Petersburg, 1868) Çağatayca-Türkçe sözlükten oluşan eserde de kelime “abuşka” şeklindedir.

Her iki eserde kullanılmış “uram” kelimesi sadece bu eserlerde değil, genellikle Türk dili tarihinde ilgi doğuran leksik birimlerdendir. Kelime Tefsir eserinde “yaşam alanı, şehir” anlamını taşıyor:

Mukabbil kılmaz sizin birle meger uramlar içinde hisarlanmış bolsa ya tam ol yüzündin ok atsalar ya taş (T, 82b, 6).

A. Samoyloviç örnekler göstermekle bu kelimenin Muhabbetname eserinde “sokak” anlamında kullanıldığını göstererek yazmıştır: “bu kelimeye Çağatay edebiyatında tesadüf etmedim, “Abuşka”da yoktur. Şeyhi Süleyman ve Pavet de Courteille sözlüklerine şahitsiz olarak alınmıştır. “Oram, orom, uram” kelimeleri (RS I, 1052, 1054, 1656) yalnız kıpçak zümresine mensup yaşayan lehçelerde: Kazak-Kırgız, Karayım, Kazan-Tatar, Tobol-Tatar, Altay, Televüt ve s. lehçelerinde mevcuttur. “Muhabbetname”deki bu “oram” kelimesi mahalli Altın Ordu, yani Kıpçak lehçesinin en karakteristik tezahürlerinden biridir”¹⁰. Araştırmacı bu fikrin arkasınca “oram” kelimesine Hibet el-Hakayik (Edip Ahmed Yükneki'nin Atebetü'l-Hakayik) eserinde de rastlanıldığını ilave etmiştir.

A. K. Borovkov bu kelimenin Tefsirde bir defa kullanıldığını göstererek kelimenin menşei ile bağlı olarak kendi fikrini şöyle açıklamıştır: “uram” kelimesinin Volga etrafına Altın Ordu döneminde Harezmi'den gelmesi mümkün olabilir (muk. et: tatar, başkurt, çuvaş: uram; Altay: oroom-sokak)”¹¹.

⁹ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 36.

¹⁰ Samailoviç A. Gösterilen eseri, s. 84-85.

¹¹ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 9.

Nehcü'l-Feradis eserinde de “oram” kelimesi sokak anlamını vermektedir (NF, 77). O. N. Tuna kelimeyi “oram” şeklinde alarak sokak, yol anlamları taşıdığını, muhtelif kaynaklarda kullanıldığını göstererek yazmıştır: “Oram-coğrafi dağılışı daha çok doğu ve kuzey Türk şivelerine ait olduğunu gösteren oram Türk dilinde XIY yüzyıldan önceki metinlerde tespit edilmemiştir. Buna karşı bu kelime, Moğolcanın en eski metinlerinde ve bütün lehçe ve şivelerinde bulunmakta, ayrıca, bütün Moğol lehçe ve şivelerinde kullanılan ora-girmer kelimesi ile açıklana bilmektedir”¹².

“Uram” kelimesi ile bağlı farklı fikir görüşlerini gözden geçirdikten sonra Kıyasu'l-Enbiya'ya dönerek kelimenin kullanıldığı bir cümleyi örnek olarak gösterelim:

Ol uram bu yıl yansun, yana yıl kelsün (KE, I37b).

Kelimenin Kıyasu'l-Enbiya'daki anlamı ne Tefsir'deki “yaşam alanı, şehir” anlamını, ne de Nehcü'l-Feradis'deki, Muhabbetname'deki ve bugünkü Moğol ve bazı Türk lehçelerindeki “sokak” anlamına uygun gelmemektedir. Burada kelime bir insan topluluğunu, camiayı bildiriyor. “Uram” kelimesine Kıyasu'l-Enbiya eserinde de, hem de farklı bir anlamda rastlanılması kelimenin açıklanmasına bir yenilik getirmeli onun Türkçe kullanılma boyutunun daha geniş ve kapsamlı olduğuna işaret eder.

Tefsir ve Kıyasu'l-Enbiya eserlerindeki farklı anlamlarıyla dikkat çekin kelimelerden biri de “ulam” leksik birimidir. Bu kelime Tefsir'de “ilave, daha” anlamlarını ifade edilir:

Neçe kim keltürsemiz anar menzer ulam artukluk (T, 8b, 7).

V. Radlov Sözlüğü'nde de (RS, I, I687) “ulam” kelimesinin aynı anlamları gösterilmiştir. Kıyasu'l-Enbiya eserinde kelimenin anlamı biraz farklı olarak alınmıştır:

Nemrud kafirliği birle ulam söz eşitmedi, el yığılsun, tanukluk bersünler tatalın-tedi (KE, I59a).

¹² Tuna O. N. Osmanlıcaada Moğolca kelimeler. Türkiyat Mecmuası, XYIII c, 1973-1975. İstanbul, 1976, s. 302.

Kelime burada “kenar, dış” anlamlarını vererek tefsire göre farklılık gösteriyor.

Tefsir eserinde mal-mülk, varlık anlamında “enç” kelimesi vardır:

Zikriyanın birer ençi bolmasa Meryem hücre kelitini Yusuf yağaççığa berür erdi (T, 17b, 26).

Kelime eserde enç/inç, ençlik varyantlarında işlenmiştir (T, 77, 78, 126). A. K. Borovkov aynı zamanda sözlüklere dayanarak kelimenin anç ve inçü gibi fonetik şekillerinin varlığını da göstermiştir¹³. Kısasu’l-Enbiya eserinde de kelimenin inçü varyantı kullanılmıştır. Fakat burada kelime “miras” anlamındadır:

Bu yıl sabr kılğın koylarım kuzulasun, kayusu ağ bolsa sana inçü bereyin (KE, 44b).

O. N. Tuna “Osmanlıcada Moğolca kelimeler” adlı makalesinde “inçü” kelimesinin açıklanmasına da yer ayırmıştır: “İnçü-esir, kul. Tarihi-Ali-Selçik, TS, III, 2082; Lessing 4II-çeyiz; vb. , I, 1456-incile-çeyiz olarak verme. . . Kelime daha çok Sibiry ve Doğu Türkistan çevrelerinde kullanılmaktadır. Eski ve Orta Türkçede bulunmayan inci’nin en eski tanığı Çağataycadadır. Şu halde, Osm. İnçü “toprak ve ona bağlı esirler” M. İnci olmak gerekir. Kelime sonu ünlüsündeki değişiklik “inci mânasındaki incü’nün contamination’u olmalıdır”¹⁴. Kelimeye Tefsir ve Kısasu’l-Enbiya eserlerinde rastlanması araştırmacının onun Orta Türkçede kullanılmaması ile ilgili fikrini doğrulamamıza imkan vermiyor. Aynı zamanda kelimenin bu eserlerde farklı-farklı anlamlarda kullanılması onun çokanlamlı bir leksem gibi işlenme alanının daha geniş olduğunu kanıtlamaktadır.

Kelime “Muhabetname” eserinde “inçü” varyantında kullanılarak “miras” anlamını taşıyor. Radlov sözlüğünde (RS, I, 1455) bu kelimenin Teleüt’çede “ançı Altay’cada “inci”, Tobol’cada “intsi” varyantlarının mevcudluğu kaydedilmiştir.

¹³ Borovkov A. K. Gösterilen eseri, s. 77-78.

¹⁴ Tuna O. N. Gösterilen eseri, s. 312.

Tefsir dilinin en çok dikkat çeken özelliklerinden biri de eşanlamlı kelimelerin bolluğudur. A. K. Borovkov eserin bu yönünü görmüş, örnekler vererek bir anlamın bir kaç kelimeyle, eşanlamlılar zinciri ile ifade edilmesini Tefsir dilinin olumlu hususiyeti gibi değerlendirmiştir¹⁵.

Kıyasu'l-Enbiya eserinin dilinde de zengin sinonimler manzarası ile karşılaşırız. Tefsir dilinden verilen örneklerin çoğunluğuna Kıyasu'l-Enbiya eserinde rastlanılır: “kadın” anlamında-urağut, hatun, ayal, kişi; “aşağı” anlamında-asra, altına, aşağı/aşaka/aşakğa, kozi/koyu; “çok” anlamında-telim, köp; “akraba” anlamında-uruğ, kadaş/kazaş/ , kayaş, kap kazaş; “ağlaşma” anlamında-yığı-sığı, yığı-çoğı, yığı-sığıt ve s.

Tefsir ve Kıyasu'l-Enbiya eserlerinin del özelliklerinin karşılaştırılarak araştırılması, bu eserlerin bir birine yakın bir devirde yazılması fikrini daha da kuvvetlendiriyor. Bir çok eski dil unsurlarını taşımaları, zengin kelime hazineleri her iki eseri birbirine yaklaştırmakla Türk Dili tarihinin öğrenilmesinde onlara önemli bir mevki ayırmıştır.

¹⁵ Borovkov A. K. Gösterilen eseri,